

2.КОМПОСТИРАЊЕ

Компостирањето е еден вид рециклирање во природни услови и претворање на биоразградливите отпадоци во компост - хумус. Тој е растресит земјест материјал со темнокафеава боја, со изглед и мирис на најплодна земја кој претставува одлично природно губриво. Отпадоците од градините, дворовите, парковите, како и отпадоците од зеленчук и овошје и храна, претставуваат скоро 50% од комуналните градски цврсти отпадоци.

*НИТУ ЕДЕН ОД ОВИЕ ОТПАДОЦИ
НЕ ТРЕБА ДА ОДИ НА ДЕПОНИЈА.*

СЕКОЈ МОЖЕ ДА КОМПОСТИРА!

Компостирањето може да се изведува индивидуално во домашната градина (двор), во училишта и други установи.

ШТО СЕ КОМПОСТИРА, А ШТО НЕ?

Зелена компонента можат да бидат:

- остатоци од овошје и зеленчук,
- остатоци од кафе, чај и филтрите,
- свежи (зелени) лисја,
- зелени растенија,
- ластари и жива ограда,
- букети цвеќе,
- отпадоци од фабрики за пиво,
- пердуви,
- расипан сок.

Кафена компонента можат да бидат:

- суви, есенски лисја и суви растенија,
- ситни гранчиња и дрвени делчиња,
- струганици,

- иситнети весници (без глазура и бои),
- лушпи од јајца,
- кочани од пченка,
- леб и житни зрна,
- пепел од дрва,
- стара земја од саксија,
- салфети и хартија од храна,
- брашно, цереалии, грав,
- растителни зачини,
- лушпи од ореви,
- сено и слама

ШТО НЕ СЕ КОМПОСТИРА!

- остатоци од месо и риба,
- сирење и млечни производи,
- масти и масла,
- фекалии од животни,
- мртви животни,
- големи, неиситнети гранки,
- делови од стар мебел,
- семе од плевел,
- болни растенија,
- растенија и икосена трева третирани со пестициди,
- јаглен и пепел од јаглен,
- обоена и сјајна хартија,
- стакло,
- пластика,
- метали,
- текстил

ЧЕКОР ПО ЧЕКОР ДО КОМПОСТ

Собирајте отпадоци!

- Собирајте ги сувите лисја од вашата градина и од јавните зелени површини. Не дозволувајте сувите лисја и гранки

- да завршат на депонија, затоа што тие се скапоцена кафена компонента за вашето компостирање, особено во овој период кога нема такви отпадоци.
- Растителните кујнски биоотпадоци, собирајте ги во садови или кеси и празнете ги во компостниот куп барем на секои 2 – 3 дена.

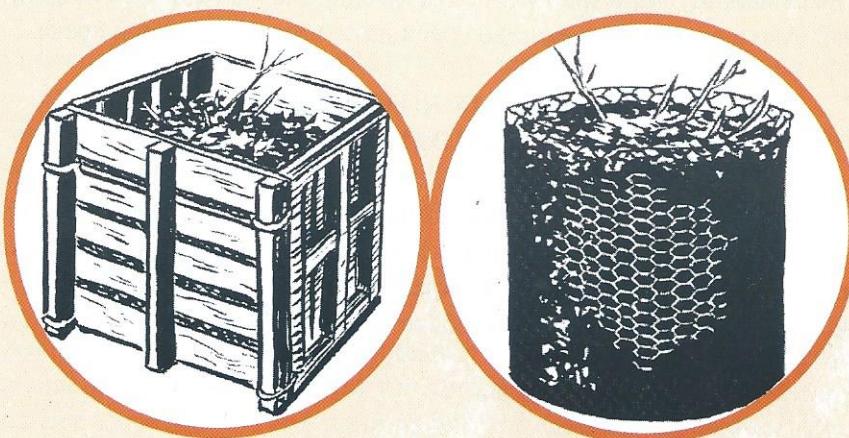
ИЗБЕРЕТЕ КОМПОСТЕР!

Компостерот е сад или кошница во кој се поставува смесата за компостирање. Компостерите најчесто се изработуваат од дрво (може и стари палети), жица, комбинација „дрво и жица, пластика, а можат и да се иззидат од тули.

Компостерот мора да има отвори (со димензии кои не дозволуваат влегување на животни), за да се овозможи пристап на воздух во целата маса.

Оптимална големина на компостерот е 1m^3 (обезбедува пристап на воздух во целата маса како и температура од $60-65^\circ\text{C}$ во времетраење од 3-4 дена).

ВИДОВИ КОМПОСТЕРИ

ИЗБЕРЕТЕ ПОГОДНО МЕСТО ЗА КОМПОСТИРАЊЕ!

Најпогодно е компостерот да се постави во полусенка и да не биде директно изложен на ветер (на пр. меѓу грмушки).

КОМПОСТИРАЊЕТО ПОЧНУВА!

Компостерот поставете го на земја.

Дното покријте го со тенок слој гранчиња (овозможува проветрување и исцедување на непотребната вода).

Додадете суви лисја во висина од 20 см, а врз нив исечкани остатоци од зеленчук и овошје и малку искосена трева, а по можност и зелени лисја, ќесички од чај, талози од кафе, заедно во слој од 10 см.

Фрлете малку земја врз материјалот во компостерот. Попрскајте го со вода за да се навлажнат состојките.

Промешајте го за да се добие присуство на кафена и зелена компонента во целиот материјал.

На крај, материјалот покријте го со тенок слој од суви лисја, земја или компост. По 7 – 10 дена, измешајте го со градинарски алат.

Мешањето повторете го повеќе пати на секои 5 – 7 дена. Материјалот не смее да се набива, а при многу суво време одвреме – навреме се попрскува со вода. Ако е времето врнежливо треба да се покрие со јутена вреќа.

КОГА МОЖЕМЕ КОМПОСТОТ ДА ГО УПОТРЕБИМЕ!

Во пластично кесе ставете малку компост и чувајте го добро затворен неколку дена. Кога ќе го отворите ќесето ако почувствувате непријатна миризба (на мувара), компостот не е зрел.

Зрелиот компост може да го употребите во вашата градина.

ПРИМЕНА НА КОМПОСТОТ

Зрелиот компост може да биде употребен за сите видови почви и растенија:

Градинарски култури

- зелка, компири, краставици, зеленчуци од фамилија на тикви: количество од 4 – 6 кг/м² компост се вкопува во почвата;
- моркови, кромид, спанаќ, лук, салати, цвекло, шеќерна репка, рен: количество од 2 – 4 кг/м² компост се вкопува во почвата;
- грав, грашок, јаготки, цвеќиња, треви: количество од 1 – 2 кг/м² компост се вкопува во почвата;

Украсни цвеќиња: се меша компост со земја/песок во однос 1:3 до 1:5, височина на слој смеса: 2 см;

Тревници: спортски терени и украсни тревници: се покриваат со компост со количество 1-2 кг/м² (со фино расејување)

ЗАШТИТА ПРИ КОМПОСТИРАЊЕ!

При компостирањето, секогаш користете заштитни ракавици, а по завршувањето измијте ги рацете со сапун.

Компостот не смее да дојде во допир со рана, а при повреда, таа треба да се измие со јак млаз вода, да се дезинфицира и преврзе (со стериилна газа и завој или ханзапласт).

ВОДИЧ ЗА РЕШАВАЊЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

При компостирање можете да наидете на проблеми. Секој проблем има решение. Битно е дека правите нешто корисно за вас, за заедницата и за животната средина. Во следната табела се наведени тешкотиите со кои може да се сртнете и начин на кој може да се отстранат.

СИМТОМ	ПРОБЛЕМ	РЕШЕНИЕ
Компостниот куп развива непријатна миризба	<ul style="list-style-type: none"> • Нема доволно воздух • Има премногу влага 	<ul style="list-style-type: none"> • Преврти го и измешај го • Одозгора додади суви лисја, струганици, слама
Компостниот куп не се загрева	<ul style="list-style-type: none"> • Нема доволно влага • Нема доволно зелена компонента • Материјалот е премногу крупен 	<ul style="list-style-type: none"> • Додади влага • Додади малку искошена свежа трева и остатоци од зеленчук и овошје • Иситни го
Готовиот компост е многу крупен	<ul style="list-style-type: none"> • На некои материјали им треба повеќе време да се разградат 	<ul style="list-style-type: none"> • Лушпите од јајца, кочаните од пченка и сл., иситни ги пред да ги додадеш.

Бидејќи целта на Република Македонија е влез во Европската унија, нејзина обврска е да го хармонизира законодавството од областа на животната средина со европското. Процесот на хармонизација отпочна со донесување на повеќе закони и подзаконски акти (Закон за животна средина; Закон за управување со отпадот; како и повеќе Правилници за управување со отпадот).